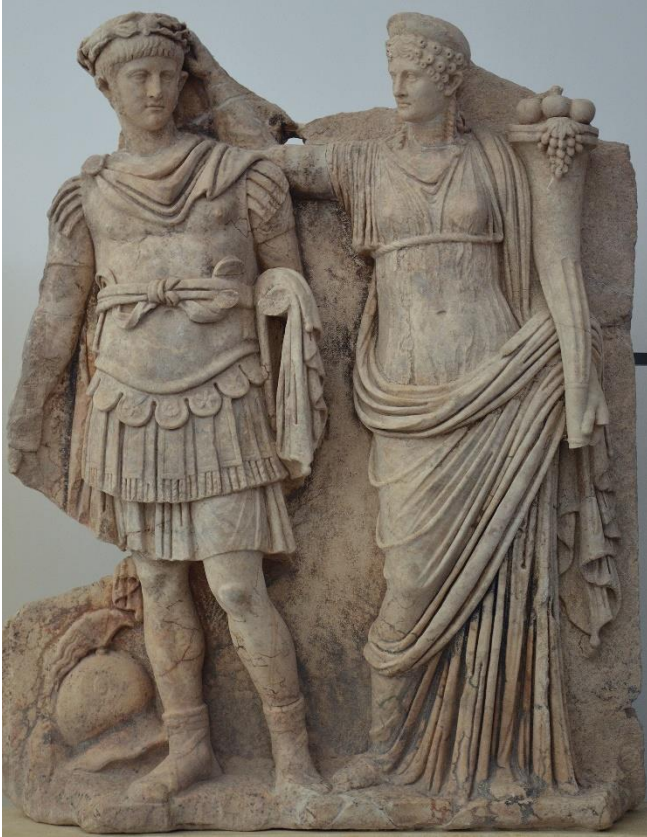

Adrian Grauenfels Scenariul unor crime la romani

Povestea morții Agrippinei este bine cunoscută, dar rămâne remarcabilă pentru felul în care a fost realizată. Dacă ar fi fost propusă de un romancier, ar fi fost respinsă ca un act neplauzibil, prostesc. Istoricul Suetonius notează faptul că fiul Agrippinei, **Nero** încearcă în trei ocazii diverse să-și otrăvească mama dar renunță când descoperă ce era imună, luând periodic antidoți. Uciderea ei directă prin sabie sau pumnal era improbabilă, nimeni din anturajul lui Nero nu s-ar fi încumetat la această odioasă faptă. Să ne amintim că Agrippina era fiica faimosului general Germanicus, cel onorat și admirat, nici un soldat respectabil nu s-ar fi încumetat la o astfel de mârșăvie. Nero schimbă tactica, contând pe vechii oponenți ai Agrippinei, care mocneau sentimente de ură pentru regină.

Nero decide să pună crima pe seama unui străin de scenă. El se adresează lui Anicetus, un prefect al flotei imperiale ancorată la Misenum. Omul o ura obsesiv pe Agrippina. În plus era un tip plin de imaginație, așa că propune scufundarea unei corăbii din care Agrippina va fi aruncată peste bord. Astfel Anicetus îi promite lui Nero, simularea unui simplu dar tragic accident.

În felul acesta Nero, acoperit, va putea participa la toate ceremoniile postume, așa cum Agrippina merita. În anul 49 AD, Nero îl aduce la Roma pe Seneca, deportat în insula Corsica de cezarul Claudius. Cei doi, vizionează o piesă de teatru care are ca subiect scufundarea unei corăbii. Le este clar că acest subterfugiu poate fi util în scopul eliminării Agrippinei.

Nero perfecționează ideea accidentului, fără să se consulte cu nimeni. Pretextul va fi festivalul Minervei numit Quinquatrus care are loc în luna Martie, aproape de Roma, în golful Neapole, acolo Nero va juca scena fiului devotat care cere iertarea mamei sale. Agrippina sosește și este condusă de Nero la vila Bauli pentru perioada festivalului. La banchet mama e obligată să participe, fiind desemnată a fii cea mai importantă și onorată persoană. La finele petrecerii Nero o conduce la corabia care va naviga spre nord înapoi spre Roma. Totul părea perfect până în clipa în care acoperișul greu de peste dormitoarele Agrippinei se prăbușeste, frânghiile fiind tăiate cu meșteșug. Patul în care dormea Agrippina avea laturi înalte care blochează grinzile grele, salvând regina. Farsa continuă, iar banda de ucigași declanșează pe punte o ceartă despre cum să scufunde vasul. Servitoarea Agrippinei, Acerronia Polla, apare în acest haos pretinzând că ea este Agrippina. Pe loc este primită cu o grindină de lovituri de picioare și vâsle, până când pică moartă, în timp ce Agrippina sare peste bord și înoată la mal. Acolo este culeasă de niște pescari și dusă la vila ei.

Agrippina are flerul să prezinte tentativa de omor ca un accident regretabil, dar de acum se va păzi de Nero cu mare grijă. Ea trimite un sclav eliberat, Agermus, să-i comunice lui Nero că a ajuns întreagă acasă, dar că nu vrea să fie vizitată, are nevoie de un timp necesar întremării. Dar Nero realizează că Agrippina a descoperit că el este urzitorul complotului și desigur va căuta să se răzbune. Apelează deci, la Seneca și Burrus, prefectul Gărzilor pretoriene. Acesta din urmă refuză să agrezeze cineva din familia imperială, și încă pe fiica marelui Germanicus. Ei sugerează că Anicetus să ducă la sfârșit sarcina asumată, deși începută cu un eșec. Curând apare Agermus cu un mesaj de la regină, dar cade într-o capcană pus de Nero care fabulează că mama sa a încercat să-și ucidă fiul prin intermediul unui sclav plătit.

Se înscenează că Agermus, trimis de stăpâna sa, avea ascunsă o sabie cu care intenționa să-l atace pe Nero. Iată dovedită fără drept de recurs vicleniei Agrippinei, care alege calea crimei, în loc să accepte reconcilierea propusă de Nero. Sentința ei este pedeapsa cu moartea. Dar execuția crimei este departe de a fi o simplă problemă tehnică. O ceată de plebei se adună la casa Agrippinei, mânați de vestea că regina a pierit într-un accident pe mare. Rumorile se dovedesc a fi false, iar primirea veștii că regina este în viață produce o efervescență prost interpretată (în ciuda manipulațiilor politice, femeia se bucura de oarecare popularitate). În acest moment apare Anicetus cu o trupă de soldați înarmați, care își fac loc spre vila Agrippinei. Ea realizează că soarta ei a fost decisă. Una din servitoare, mai puțin devotată decât Acceronia, dezertează imediat într-un act clar de trădare. Anicetus o bruschează pe Agrippina și comandă unui centurion să o lichideze. Într-un gest patetic și faimos, Agrippina își dezvelește stomacul cerând să fie înjunghiată într-un mod simbolic: Iată cum Nero distruge locul în

care s-a născut, scrie Dio, (este vorba de Dio Cassius, senator, consul și istoric. Opera sa "Istoria Romană" este considerată a fi cea mai fidelă sursă despre viața în Imperiul Roman) oferindu-ne ultimele cuvinte ale împărătesei: "*Lovește aici, Ancietus, aici, unde s-a născut Nero.*"

Atent la conjunctura crucială a omorului, Nero îl obligă pe Otho, soțul încornorat al Popei (viitoare soție a lui Nero) să organizeze un alibi, un banchet la care cei doi apar într-o forțată vervă. Dio ne spune că însuși Nero nu era capabil să accepte vestea, enormitatea crimei comisă îl duce la respingerea ei, ca și cum nu ar fi fost posibilă. Desigur este pură actorie, el era perfect la curent cu cele petrecute, ba chiar insistă să vadă corpul decedatei. După o minuțioasă și nefirească inspecție Nero exclamă că nu avea idee cât de frumoasă fusese Agrippina.

Nero asistă la mutilarea Agrippinei, ulei anul 1413.

Trupul Agrippinei a fost înfășurat într-o pătură și cremat în aceeași seară. I se face o simplă înmormântare la care participă slujitorii apropiați care depun cenușa într-o groapă la marginea drumului spre Misenum, nu departe de vila posedată cândva de Julius Caesar. Un alt moment dramatic este sinuciderea lui Menster, un alt sclav al Agrippinei. Bănuim că faptul este legat de premoniția că tot anturajul Agrippinei va avea soarta stăpânei. Acești oameni cunoșteau vechea profeție făcută mamei lui Nero, care spunea că fiul ei o va ucide, la care Agrippina ar fi răspuns: "Lasă-l săucidă, atâta timp cât îi dă mâna". Restul nopții Nero o petrece în neliniște și convulsii. Va continua să aibe insomnii și coșmare. Se muta de la o reședința la altă căutând liniște. Era singur cum nu fusese niciodată. Singur și vulnerabil. Pentru istorie Nero a rămas ucigașul mamei sale și un nebun care va da foc Romei.

**

În finalul scandalului Nero pune în mișcare un păienjeniș de dezinformare similar cu cel folosit azi de politicieni. El lansează zvonul că Agrippina complota contra lui, și că trebuia să plătească pentru urzelile sale. Că dorea un partener la conducere; că ar fi cerut ca Senatul și Gărzile pretoriene să-i jure credință; și câtă bătaie de cap au produs afacerile mamei sale cu ambasadorii țărilor străine. Dar mai ales o blama într-un discurs retoric, pentru răul pe care ea îl instalase în țara preluată de la Claudius. Acest discurs a fost compus de Seneca, care eronat se referă și la incidentul cu corabia avariată. Această inadvertență crasă îl determina pe Tacitus să declare că discursul este echivalent cu recunoșterea crimei făcută de Nero, în cazul Agrippinei. Ca să aplaneze rumorile și să orbească publicul Nero mituiește Gărzile pretoriene, care erau oricând gata să accepte compromisuri contra plată. Astfel, el răspândește în public

versiunea lucrurilor care îi convenea și se eliberează de suspiciunile cu care era tratat de Gărzi.

Nero rămâne îngrijorat dacă va fi bine primit la Roma sau tratat ca un paria. Concluziile tribunalului care au studiat afacerea l-au asigurat că totul ar fi bine, pentru că, spuneau ei, Agrippina fusese urâtă de public.

A fost exact cea ce Nero voia să audă.

Epilog

Împăratul Nero, temându-se de moarte, a consultat Oracolul din Delphi, de la care a primit următorul răspuns: Așteaptă-te la ce e mai rău de la 73.

Încurajat, a crezut că va trăi până la 73 de ani. Dar a fost dat jos de pe tron și obligat să se sinucidă la 31 de ani. S-a dovedit că 73 era vârsta succesoriului său, Galba!

**

Adrian G, surse: Suetonius, de la Bédoyère
SAGA 2023